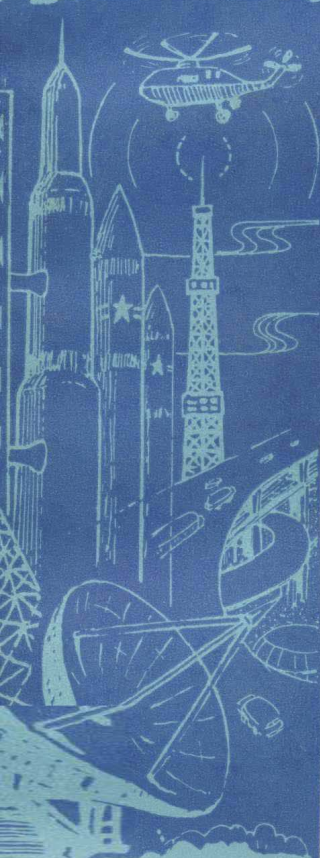
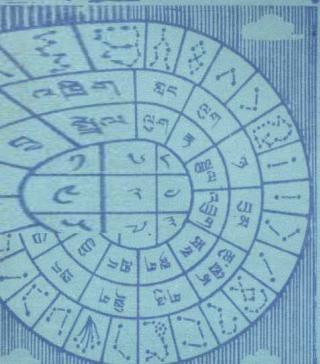

ལྗོངས་འཛུགས་ཀྱི་འཕུལ་རྒྱུ་

-10-

མི་རིགས་དང་ལྗོངས་འཛུགས་ཀྱི་འཕུལ་རྒྱུ་

གཞི་བྱའི་རྟེན་མཉམ་པ།

10

ཨ་ཁེ་གས་དཔེ་ལྷན་ཁང་།

ཁྱིམ་ཁྱེད་མཇུག་སྐབས།

ཁྱིམ་ཁྱེད་ཀྱི་དང་མི་ཞིབ་གཉིས་ཀྱིས་བསྐོས་པ།

知 识 火 花

(第十辑)

(藏 文)

民族出版社编译出版 新华书店发行

民族印刷厂印刷

开本：850×1168毫米 1/32 印张：3

1983年3月第1版

1983年3月北京第1次印刷

印数：0001—3,400册 定价：0.16元

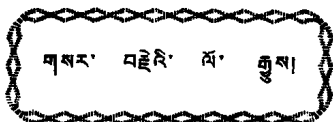
书号：M17049(3) 33

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

*

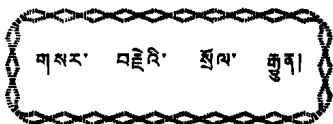
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।
ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

དཀར་ ཆག

ལྷན་གི་ལྷན་ཁྲོན་དང་གི་ལྷན་ཡོངས་འབྲུག་གི་ཆོགས་ཆེན་རིམ་བྱུང་
དང་ལྷན་ཆོགས་གཤམ་ཆེད་སྐར་ལྷན་གྱི་ལྷན་མདོར་བཅུས།

..... ལྷན་མཁན་པོ་ལྷན་མ་ལོག (4)

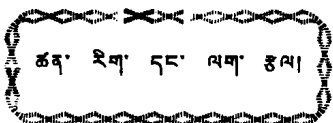

འཕྲུག་མེད་གཤམ་རིམ་གྱི་སྐབ་དཔོན་སྐབས་ཆེན་——མར་ཁེ་སི།

..... ལྷན་མཁན་ཆེ་ཆོས་འཕེལ། (6)

སྐར་ཆ་ལྷན་གྱི་ཆེན་པོའི་སྐར་ཆ་མེད་པའི་གསར་བཟའི་ལྷན་
སྐབས་ལ་སྐབ་ལྷན་ལྷན་དཔོན།

..... ཆམ་མཁན་ཉ་ཆེ་ལྷན་དང་འདམ་ལྷན་ལྷན་མཁན་དགེ་ལེགས། (13)

ཁག་ལྷན་འཁོར་ལྷན་གི་ཆོས་ཉིད་གསར་བྱ་ཆེད་ལ། ལྷན་མཁན་ལུང་ལ། (17)

ཆེ་སྐྱེལ་གི་འདེགས་ལྷན། ལྷན་མཁན་གནག་ཆ། (22)

མིག་གིས་གང་འདྲ་ལྷན་ནས་དཔོན་གཞུགས་འཁོར་གི་ཡོད་ལ།

..... ལྷན་མཁན་ཐེམ་ཆེན་ལ། (25)

ལྷན་འཁོར་རྒྱ་བ་དང་རྒྱ་ལྷན་ལྷན་ལྷན་..... ལྷན་མཁན་དཔལ་ལྷན་མགོན་ལྷན། (27)

ལྷན་གྱི་ལྷན་གྱི་ལྷན་..... ལྷན་མཁན་པོར་བདགས་ལ། (32)

ལ་ཆུང་ཆེ་ལེམ་གསར་ལྷན་ལྷན་ལྷན་ལྷན་དེ་ལྷན་ལྷན་..... ལྷན་མཁན་ལུང་ལྷན། (35)

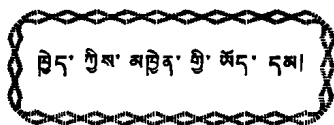
འདྲ་རིགས་མི་དཔོན་གྱི་ལྷན་ལྷན་དང་འཆོ་བའི་ནང་གི་ཆུང་རིག

..... ཆམ་མཁན་སྐུ་འཇུག་ལ། (36)

མེད་བུ་གང་འདྲ་བྱས་ནས་བྱང་བུ་དང་འགྲོག་ཐབས་ཅི་

ལྷན་ཕྱིན་དཔོན་མཁུ་..... ལྷན་མཁན་དཔལ་ཅན། (40)

གཉིད་ལམ་གྱི་གསང་བ།..... ལྷན་མཁན་མེད་བྱང་མ། (43)

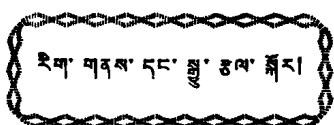
ཁྱུང་ཁབ་ཁག་གི་ཁྱུང་ལྷན་དུས་ཆེན་གྱི་ཉིན་མོ་ལྷན་ལུགས།

..... ལྷན་མཁན་མེ་ཤེས་མཚོ། (46)

མིའི་རིགས་ཆེ་ཤིང་དྲ་འགྲོ་བའི་གནས་ཅུང་། ལྷན་མཁན་ཟུ་མཚོ། (47)

ལྷན་ཆགས་ལ་མིག་བྱང་མཚར་བ་ཡོད་ལུགས་སྐར་ལྷན་བ།

..... ལྷན་མཁན་པོང་ལྷག་བ། (48)

གཟི་འདྲ་འཕྲ་བའི་པོད་རིགས་ཀྱི་རིག་གཞུང་།

པོད་ གྱི་གནའ་རབས་ཀྱི་གཉི་བྱང་ཆེན་འགའ་ཞིག་རྒྱུད་ཅུ།

..... ཆེན་ལྷན་ཕྱིན་མཁན་པམ་དུ་ན་མས་ལྷན། (51)

རིན་ཆེན་བརྟག་ཐབས་དཔྱད་ལན་མིད་ གྱི་དགའ་ཉིན།

..... འཆོལ་ལྷན་ཕྱིན་མཁན་ནོར་མེ། (63)

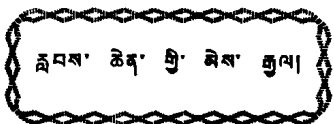
རི་པོང་གིས་བར་དབང་བྱས་བ། (པོད་ གྱི་དམངས་ཁོད་ གྱི་ལྷན)

..... འཆོལ་བལྟ་ཕྱིན་མཁན་ཏ་མཁོན། (69)

ལྷན་ཆུ་མི་རིགས་ཁག་གི་རིག་གཞུང་རྒྱུད་པོ་ལྷན།

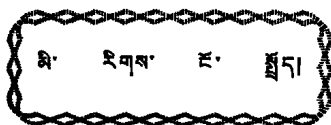
མག་བུ་དང་ལྷན་པོའི་གཏམ་ལྷན། (ལྷན་ གྱི་དམངས་ཁོད་ གྱི་ལྷན)

..... ལྷན་མཁན་དམག་གཞིར། (73)

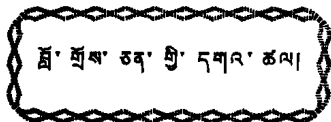

མཚོ་ལྷན་ཞིང་ཆེན།..... ལྷན་མཁན་མདྲ་བ། (76)

འབྲེང་ཐམ། བུམ་མཐུར་ཕྱིན་མཁན་ཙེ་དབང་། (82)

མྱོ་བ་སྐག་མ། རྒྱུར་མཁན་མོ་དབང་། (84)

ག. རྒྱ་བཞོ་ཚུལ།

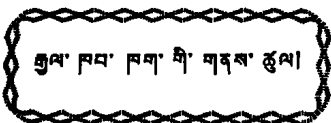
ཁ. སི་ཨོ་རྒྱར་གཞུང་མ་མགོ་མཆུག་མོག་ཐབས།

ག. བ་ཁྱའི་ཕོ་ཚོད།

ང. ཐབས་མཁས་པོས་སྒྲན་མ་བརྟན་བ།

ཅ. སྐག་བར་བརྟན་ནས་དྲིག་པམ་པས་བརྟན་བ།

..... རྒྱུར་མཁན་ལས་དང་ལེན་དང་དཔལ་མགོན་རྒྱལ་མ། (88)

ནི་བ་ལ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱལ་ཁབ། རྒྱུར་མཁན་རྒྱལ་མ་རྒྱལ་མ། (91)

རྒྱལ་མོག་ནང་མར་གྱི་ཚགས་སྤོང་ལུགས་བཟང་(ལྷ)ཞེས་བཞོད་ཡོད།

..... ཙམ་མཁན་ཞེ་དབང་དང་གདངས་ཙམ་མཁན་ལེ་རྟན་གྱི།

མཆུན་མོག་རྒྱུ་བཞོད་ཕྱིན་མཁན། ལང་མིང་རྒྱུ།

རྒྱལ་མོག་གི་སི་ཨོ་ཁྱོས་མཁན། ཁེན་ཅའེ་ཀང་དང་ལེ་ཞེལ།

དེབ་བརྟན་ནང་གི་ས་ཁ་བའི་མཁན། དཔྱན་ཅི་ནན།

དེབ་བརྟན་ནང་གི་ཁ་བྱང་སི་ཨོ་དང་བར་བཅུག་སི་ཨོ་བའི་མཁན།

..... མ་བ་ཙེ་སྤོང་དང་། དྲན་བྱལ།

ལང་མིང་རྒྱུ། ཅང་ཡན་རྒྱང་།

ལང་རྒྱང་། ལི་རྟ་བཅས།

ཡུང་གོ་ཡུང་ཁུན་ཏུང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲུག་མི་
 ཚོགས་ཆེན་རིམ་བྱུང་དང་གོས་ཚོགས་གལ་
 ཆེན་གློད་གྲིང་སྤྱད་མདོར་བཅུས།

བདེ་སྤྱད་མེ་ཏྲག་གིས་བརྒྱན།

ཡུལ་ཁོངས་གོས་ཚོགས་ཀྱི་གློད་

1937 ལོའི་ཟླ་ 8 ཚེས་ 22 ནས་ཚེས་ 25 བར་ཅུའན་ཞིའི་བྱང་རྒྱུད་ཀྱི་
 ཡུལ་ཁོངས་ཏུ་ཆབ་སྲིད་ཅུས་ཀྱི་རྒྱལ་འཛམས་གོས་ཚོགས་འཚོགས་པ་རེད།

གོས་ཚོགས་ཐོག་སྤོ་མཐུན་མཉམ་ཅེ་ཏུང་གིས་ཟིན་བྲིས་བཞུགས་པའི་《རྒྱལ་སྤྱུག་ཡོད་ཅད་སྤུལ་སྤྱང་བྱས་ནས་རི་འགོག་དམག་འབྲུག་ནམ་པར་རྒྱལ་བ་.....
 བྱེད་རྒྱུའི་དོན་ཏུ་འཐབ་ཚད་བྱེད་དགོས་ཤིང་ཞེས་པའི་ཅེ་འཛུགས་གོས་འཆམ་བྱས་
 ཞིང་། ཅེ་འཛུགས་དེའི་ནང་“རི་འགོག་རྒྱལ་སྤྱུང་གི་ཅེ་འཛུགས་ཆེན་པོ་བཅུ་”
 བཞུགས་གནང་བ་དེ་ནི་གོས་ཚོགས་དེའི་གྲས་ཆེད་གཙ་པོ་རེད།

[illegible]

ཉུང་གི་སྐབས་པརྟན་པའི་ཡུང་ལྷ་ཆར་པལྟ་མས་ཤོས་
 ཆོག་མ་ཐེངས་གཞིས་པའི་སྐྱོད་།

གྲོས་ཚོགས་དེའི་གྲོས་རིམ་ནི་ཀྲུང་གི་མཐོ་ཙུང་གིས་ཚང་འཛམས་གྲོས་
 ཚོགས་ཐོག་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་སྙན་ཞུ་གནང་སྟེ་གསར་བརྗེ་མཚོགས་ནས་ཐུར་དུ་རྒྱལ་
 ཡོངས་མཉམ་པར་རྒྱལ་བ་བྱེད་རྒྱ་དང་དེ་ཙུང་གསལ་བྱེད་རྒྱར་སྐྱལ་འདེད་བྱེད་
 ཡས་ཀྱི་བྱེད་ཐོགས་ཁག་ནམས་བརྟན་གནང་བ་དང་། རྒྱལ་ཡོངས་མཉམ་པར་
 ཐོབ་པའི་གནས་ཚུལ་འོག་ཏུ་གི་ལས་ཀའི་གཙོ་གནད་ངེས་པར་དུ་སྤྱང་གསལ་
 བས་སྤྱང་བྱེད་དུ་བརྒྱུར་དགོས་ལུགས་གསལ་བཤད་གནང་བ། རྒྱལ་ཡོངས་མཉམ་
 རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པའི་རྗེས་སུ་ཏུང་གིས་ཆབ་སྲིད་དང་། དཔལ་འབྱོར། བྱི་འབྲེལ་
 བཅས་ཀྱི་ཐད་ལ་འཛིན་དགོས་པའི་ཙུང་པའི་སྲིད་རྒྱུས་ནམས་གཏན་འབེབས་དང་།
 དེ་མེན་ཀྲང་གོ་འདི་ཞིང་ལས་རྒྱལ་ཁབ་ནས་བཟོ་ལས་རྒྱལ་ཁབ་དུ་བརྒྱུར་རྒྱ་
 དང་། དམངས་གཙོ་རིང་ལུགས་གསར་པའི་སྤྱི་ཚོགས་ནས་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུང་
 ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་བརྒྱུར་རྒྱུ་དེ་ལས་འགན་དང་འགོ་ལམ་གཙོ་བོ་གཏན་
 འབེབས་གནང་བ་དེ་རེད།

ཐུན་རིང་མ་འགོར་བར་ཀྲང་གོ་དེ་གསར་བརྗེ་རྒྱལ་ཡོངས་མཉམ་པར་
 རྒྱལ་བྱེད་ཡོད་པ་དེར་དམིགས་ནས་ཀྲང་གོ་ཀྲང་ཁན་ཏུ་གི་སྐབས་བདུན་པའི་
 ཀྲང་ལྷ་ཚང་འཛམས་གྲོས་ཚོགས་ཐོངས་གཉིས་པས་ནན་ཏན་གྱི་སྒོ་ནས་དང་
 ཡོངས་ཀྱི་སྒོ་མཐུན་ནམས་ལ་ང་རྒྱལ་ཁབ་དེ་གསལ་མི་བྱེད་རྒྱ་དང་། མི་ནམས་
 ཀྱིས་ཙུང་དོན་མེད་པའི་སྒོ་ནས་ལུང་བསྟོད་བྱེད་པའི་མདུན་དུ་མགོ་འཐུལ་བ་ཞིག་
 མི་ཡོང་བ་བྱེད་དགོས་རྒྱུ་དེ་ཐོན་སྐལ་གནང་བ་རེད།

ཏུང་གི་རྒྱལ་ཡོངས་འབྲུས་མིའི་གྲོས་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར།

གྲོས་ཚོགས་དེ་ནི་ 1955 ལོའི་ཟླ་ 3 ཚེས་ 21 ནས་ཚེས་ 31 བར་རྒྱལ་ས་

པེ་ཅིན་དུ་འཛགས་པ་རེད།

ཐངས་དེའི་ཁྱིམ་ཚོགས་ཀྱིས་《ཡུང་ཏུ་མི་དམངས་ཁྱིམ་གྱི་ཁྱུན་རྒྱུ་ཁབ་ཀྱི་...
རྒྱུ་དམངས་དཔལ་འབྱོར་འཕེལ་རྒྱས་གཏོང་རྒྱུ་ལ་ལྷན་འཇུག་གཞི་དང་པོའི་
འཆར་ཟིན་སྐོར་གྱི་ཁྱིམ་ཚོད》དང་《ཀའོ་ཀང་དང་རའོ་ཏུའུ་ཅིའི་ཏང་ཚོལ་...
མནའ་འཕེལ་སྐོར་གྱི་ཁྱིམ་ཚོད》དང་། དེ་མིན་ཏང་གི་ཡུང་དབྱང་དང་ས་གནས་
ཀྱི་ཞིབ་དཔྱད་ཁྱེད་ལྟ་ལྟ་ཁྱེད་ཁྱེད་ཀྱི་ཁྱིམ་ཚོད་བཅས་ཁྱིམ་ཁྱུར་དང་ཁྱིམ་...
འཆམ་བུས་པར་མ་ཟད། ཁྱིམ་ཚོད་ཀྱི་མ་དེ་གཞིར་བཟུང་ནས་སྐོར་མཉམ་དུང་པེ་
ལུའུ་ཡིས་ཏུའུ་ཅིའི་འགན་བཞེས་པའི་ཡུང་དབྱང་གི་ཞིབ་དཔྱད་ཁྱེད་ལྟ་ལྟ་...
ཁང་བདམ་ཐོན་བུས་པ་རེད།

ཏང་གི་སྐབས་བདུན་པའི་ཡུང་ཁྱེད་ཚང་འཛམས་ ཁྱིམ་ཚོགས་ཐངས་ཏུག་པའི་སྐོར།

ཚང་འཛམས་ཁྱིམ་ཚོགས་དེ་ནི་ 1955 ལོའི་ཟླ་ 10 ཚེས་ 4 ནས་ཚེས་ 11
བར་པེ་ཅིན་དུ་འཛགས་པ་རེད།

ཐངས་དེའི་ཚང་འཛམས་ཁྱིམ་ཚོགས་ཀྱིས་《ཞིང་ལས་མཉམ་ལས་ཅན་དུ་...
བསྐྱར་རྒྱུ་གནད་དོན་སྐོར་གྱི་ཁྱིམ་ཚོད》ལ་ཁྱིམ་ཁྱུར་བུས་ནས་ཁྱིམ་འཆམ་ཡང་
བྱང་བ་མ་ཟད། 《ཞིང་ལས་ཐོན་སྐྱེད་མཉམ་ལས་ཁང་གི་དཔེ་རྟན་གྱི་ཡིག》གི་
འཆར་ཟིན་གཞི་ཅིའི་ཐོག་ནས་ཁྱིམ་ཚོགས་འཆམ་བུང་བ་རེད།

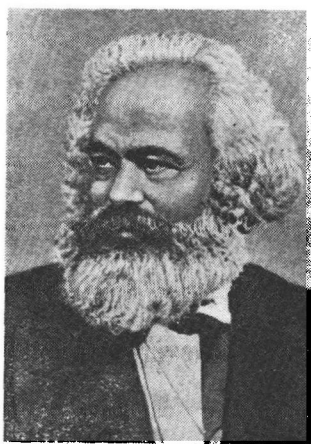

གཤམ་འཛུགས་ཀྱི་འཕྲིན་ལྷན་པུ་ཁུ་

འབྱུར་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་སློབ་དཔོན་རྒྱལ་སྐྱོང་ ཆེན་——མར་ཁི་ལི།

ཆེ་ཆོས་འཕེལ་གྱིས་བསྐྱར།

ཁོ་རྒྱུད་གྲོགས་པོ་ཆང་མས་ཆན་རིག་...
པ་ན་མས་ལ་ཏ་ཅང་དད་གུས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པ་...
རིད། གནའ་རབས་དང་དྲིང་རབས། རང་
ཀྱུལ་དང་གྱི་ཀྱུལ་དུ་ཆན་རིག་པ་སྐད་གཤམ་...
ཅན་ཏ་ཅང་མང་པོ་ཞིག་གིས་ས་སའི་གསར་...
གཏོད་དང་གསར་སྐྱེད་ལ་བརྟེན་ནས་མི་...
རིགས་ལ་དཔལ་ཡོན་དར་བ་དང་ཡར་རྒྱས་...
ཡོང་བ་ཞིག་བསྐྱེད་ཡོད་པས། ཁོང་ཆེ་ནི་
དངོས་འབྱེལ་གུས་བཀུར་བྱེད་ལོས་པ་ཞིག་

ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་འཇམ་སྤིང་ཐོག་ལ་“ཆན་རིག་པ་མཁས་ཅན”འདི་འདྲ་ཞིག་
ཡོད་པ་ལྟེ། ཁོང་གིས་འཆོལ་ཞིབ་མཛད་ལུལ་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་གསར་བ་མ་
ཡིན་པར། གྱི་ཆོགས་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བའི་ཆོས་ཉིད་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་ལ་
གསར་རྟོག་བྱུང་བ་ནི་ངེས་སྒྲུབ་ཟེར་བའམ་ཡོན་ལྷན་ཟེར་བ་དེ་ཆེ་མ་ཡིན་པར།
མིའི་རིགས་འགྲུག་གོམ་དང་གཉའ་གནོད་ལས་ཐར་ཐབས་བྱེད་ཡས་གྱི་འགྲོ་ལམ་

དེ་རེད། ཁོང་གིས་རང་གི་གསུང་ཉིད་ཕུང་པ་དེ་དག་ཀྱང་རིམ་ལྔ་ན་པའི་ཆ་ན་
 རིག་གི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཏུ་བཙུགས་ནས་ཕྱོགས་སྡོམ་གནང་ཞིང་།
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་དེ་ཕུང་མ་ཐག་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་དེ་
 ཐེངས་དང་པོར་སྤྱོད་བསམ་ནས་མངོན་སུམ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་པས། མིའི་རིགས་ཀྱི་
 སྤྱི་ཚོགས་འདི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དུས་རིམ་གསུམ་རྒྱུ་ཞིག་ཏུ་སྒྲིབས་པ་རེད།
 མཛད་རྒྱུ་དེ་ནི་ག་འདྲ་ཆེན་པོ་མ་རེད་དམ། “ཁོང་མེད་ན་ང་ཚོ་ད་ལྟ་འདྲ་
 ལུན་ནག་གི་ནང་དུ་འཁྱུར་ངེས་རེད།” (ཨེན་གེ་མིའི་གསུང་ཆིག) “ཆེན་རིག་
 པ་མཁས་ཅན་”དེ་སྤྱི་ཡིན་པ་ཁྱེད་ཚོའི་སེམས་ལ་འཆར་ཕུང་ངམ། དེ་ནི་མར་
 ཁེ་སི་རེད།

དུས་རབས་གཅིག་དང་ཕྱེད་ཀའི་སྔ་ཕྱི་ 1818 ལོའི་ཟླ་ 5 ཚེས་ 5 ཉིན་...
 ཁར་མར་ཁེ་སི་ནི་ཕུའུ་ཕུའུ་ཉིའི་ལའེ་དབྱིན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཐེ་ལིར་གྲོང་ཁྱིམ་(ད་
 ལྟོ་ཉི་དབྱི་གི་རྒྱལ་ཕྱན་མཉམ་འབྲེལ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལའེ་དབྱིན་ལན་—
 ལྷ་ཆེ་གྲོའུ་ཁོངས་ཀྱི་ཐེ་ལིར་གྲོང་ཁྱིམ་རེད) ཀྱི་ཕུའེ་ཉི་ཞིག་གི་ཁྱིམ་ཆང་དུ་.....
 འཁྱུངས་པ་རེད།

སློབ་ཕྱ་འབྲིང་བར་འགྲོ་བའི་སྐབས་ཀྱི་མར་ཁེ་སི་ནི་དངོས་གཙུག་རིང་...
 ལུགས་པ་ཞིག་མིན་མོད། འོན་ཀྱང་ཁོང་གིས་དེ་དུས་ནས་གསུང་བཅའི་འདྲ་
 ཕྱོགས་བཅུགས་ཟིན་པ་དཔེར་ན། ཁོང་གིས་གསུང་ཙམ་ཞིག་གི་ནང་དུ་“མིའི་
 རིགས་ཀྱི་ཕན་བདེའི་ཆེད་དུ་ངལ་ཚལ་མང་ཤོས་ཕྱེད་ཐུབ་པའི་ལས་རིགས་”
 འདེམས་དཔྱོས་ཞེས་དང་། “ང་ཚོའི་བདེ་སྤྱོད་ནི་མི་སྤྱོད་མང་པོར་དབང་བ་
 དང་། ང་ཚོའི་ལས་དོན་ནི་སྐབས་ཤིག་རིང་ཡོངས་སུ་གྲགས་པ་ཞིག་མིན་རུང་།
 དེ་ནས་ཡང་གནས་ངེས་རེད”ཅས་གྲིས་གནང་ཡོད་པ་རེད།

མར་ཁེ་སིས་སྤྱི་ཉིད་དུ་པོ་ཨེན་སློབ་ཕྱ་ཆེ་བ་དང་པོ་ལིན་སློབ་ཕྱ་ཆེ་...
 བའི་བཅའ་ཁྲིམས་ཆན་ཁག་ཏུ་སློབ་སྦྱོང་མཛད་སྡོང་ཞིང་། ལིན་ནའང་ཁོང་གི་
 ཐུགས་རུས་མང་ཆེ་བ་ནི་ལོ་རྒྱུས་དང་མཆན་ཉིད་རིག་པར་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་རྒྱུའི་

ཐད་ལ་བརྟན་གནང་ཡོད་པ་རེད། 1841 ལོར་སྤོང་གྲ་ཆེ་བ་ཐོན་དུས་ཁོང་ལ་
མཆན་ཉིད་རིག་པའི་པ་ཏི་ཞེས་པའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་ཐོབ་ཐང་ཐོབ་པ་རེད།

སྤོང་གྲ་ནས་ཐོན་མ་ཐག་ཁོང་སྐབས་དེའི་གསར་བརྗེའི་འཐབ་ཚུད་ནང་...
དུ་ཞུགས་ཤིང་། ཁོང་གིས་ཁོ་ལྟན་དུ་(ལའི་དབྱིན་ཆགས་པར་)གྱི་ཚམ་སྤྲིག་པ་
གཙུག་པོའི་འགན་བཞེས་ཤིང་། ཚམ་བརྒྱུ་ལྟ་ཡོག་སྤྱད་སྤྱད་གཞུང་གི་སྤྱད་རུས་
ཐེར་འདྲན་དང་དེར་ཁ་རྒྱུང་བཏང་གནང་བས། ཆགས་པར་ཁང་ལ་སྒྲིལ་
བརྒྱུ་ཞེས་ཁོང་པ་ལི་རུ་ཡེབས་ཏེ། ཏེ་གོ་དང་རྒྱ་གོའི་གསང་བའི་བཙོ་བའི་ཚད་
པ་དང་འབྲེལ་ལས་བཅུགས་ཐོག་རྟག་པར་བཙོ་བའི་འདུ་ཚགས་ལ་ཞུགས་པར་
ཡེབས་གྱི་ཡོད་པ་རེད། དུས་སྐབས་དེར་ཁོང་གི་དགོངས་པ་དེ་སེམས་གཙུག་རིང་
ལུགས་ནས་དངོས་གཙུག་རིང་ལུགས་སུ་གྱུར་པ་དང་། གསར་བརྗེའི་དམངས་གཙུག་
རིང་ལུགས་ནས་གྱུར་ཁན་རིང་ལུགས་སུ་གྱུར་པ་རེད།

1844 ལོའི་ཟླ་ 8 པར་མར་ཁེ་སི་དང་ཞུ་ཀེ་སི་རྣམ་གཉིས་པ་ལི་རུ་.....
ཐངས་དང་པོར་མཇུག་འབྲུད་བྱུང་ཞིང་། དུས་དེ་ནས་བཟུང་ཁོང་གཉིས་ཆས་
མཇུག་གཙུགས་ལྟན་པའི་འཐབ་ཚུགས་ཆགས་ཏེ། སྤྱི་ཚེ་ཉིལ་པོར་འཇུག་སྤྱིང་
ཡོངས་གྱི་འཕྱར་མེད་གྲུལ་རིམ་གྱི་བཅིངས་འགྲོལ་ལས་དོན་གྱི་ཆེད་དུ་འཐབ་.....
འཇུག་མཇུག་པ་རེད།

མར་ཁེ་སི་ལ་རྒྱན་མི་འཆད་པར་རང་གི་རྒྱལ་ཁབ་དང་རྒྱལ་ཁབ་གཞན་....
དག་གི་ཡོག་སྤྱད་སྤྱད་གཞུང་གི་གནད་འཆེ་ཁེལ་ཏེ། རྒྱལ་ཁབ་གྱི་མངའ་ཁོངས་
ནས་མཐར་སྤྱད་བཏང་བ་དང་། ཐ་ན་རྒྱལ་ཁོངས་ནས་ཕྱིར་འབྱུང་བྱས་པས།
པ་ལི་དང་། རུ་ལུ་ལེར། ལྟན་དུན་སྤྲིགས་ས་ཆ་མང་པོ་ཞིག་ལ་ཡུལ་
འབྲུག་གྱི་འཆེ་བ་མི་སྤྲེལ་ཀ་མེད་བྱུང་མོད། འོན་ཀྱང་དེ་དག་གི་ཁྱེན་པས་ཁོང་
གིས་གསར་བརྗེའི་བྱེད་སྒྲིལ་མཆོམས་འཇོག་རྒྱ་ཡར་ཞོག་ ཁོང་ལ་རྒྱལ་ཁབ་
ཁག་གི་གསར་བརྗེ་པ་རྣམས་དང་འབྲེལ་གཏུག་བྱེད་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་སྤར་ལས་.....

མང་བ་ཞིག་ཤོང་ནས་དེ་བས་ཏུར་བརྩམ་ཆེ་བའི་ངང་འཕལ་ཚུད་གནང་བ་རེད།

1847 ལོར་མར་ཁེ་སི་ཡུལ་ཡུལ་སེར་དུ་ཏེ་གོའི་ཡུལ་འབྲམ་པ་ལས་གྲུབ་
པའི་“དང་བདེན་པའི་མནའ་མཐུན”ལ་ཞུགས་པར་མ་ཟད། མནའ་མཐུན་དེ་
འཕྱར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་གསར་བརྗེའི་སྤྱད་དང་དང་པོ་ལྟེ་“གྲང་ཁན་རིང་ལུགས་
པའི་མནའ་མཐུན”ཞེས་པར་བཅས་སྒྲིག་ཀྱང་མཛད་ཅིང་། ཁོང་དང་ཞེན་ཀེ་སི་
ནམ་གཉིས་གྱིས་མནའ་མཐུན་གྱི་མངག་བཅོལ་ལྟར་ 1848 ལོའི་ཟླ་ 2 པར་.....
འཇམ་གླིང་གཡོ་འགྲལ་ཐོབས་པའི་《གྲང་ཁན་དང་གི་བསྐྱགས་གཏམ》སྤེལ་ནས།
“འཇམ་གླིང་ཡོངས་ཀྱི་འཕྱར་མེད་པ་ནམས་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་གིག”ཅེས་པའི་....
འཕྱར་སྤེལ་གནང་བ་རེད། བསྐྱགས་གཏམ་དེ་སྤེལ་བའི་ཐོག་ནས་ཆན་རིག་སྒྲི་
ཆོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཏེ་ཐབས་ཆེན་གྱི་མར་ཁེ་སི་རིང་
ལུགས་བྱང་བ་མཚན་པ་རེད།

1864 ལོར་མར་ཁེ་སིས་ཡུལ་ཏུན་དུ་བྱལ་སྤྱིའི་འཕྱར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་...
མང་ཆོགས་ཀྱི་རང་བཞིན་ལྡན་པའི་གསར་བརྗེའི་ཆ་ འཕྱགས་དང་པོ་ལྟེ་“བྱལ་སྤྱི་
དང་པོ”ཞེས་པ་དེ་བཅུགས་ནས། བྱལ་ཁབ་ཁག་གི་བཅོ་པ་གྲལ་རིམ་ལ་མཐུན་
སྤེལ་དང་། ཆན་རིག་སྒྲི་ཆོགས་རིང་ལུགས་ཁྲབ་སྤེལ། སྐབས་འཆོལ་རིང་ལྟར་
གྱི་ཕྱགས་ཁག་འདྲ་མིན་སྒྲ་ཆོགས་ཐེར་འདོན་དང་དེ་ཆོར་དགག་བྱག་བཅས་....
མཛད་པ་རེད།

1883 ལོའི་ཟླ་ 3 ཅེས་ 14 ཉིན། མར་ཁེ་སི་ཡུལ་ཏུན་དུ་བརྩམ་ནས་སྒྲི་...
གཤེགས་རྗེས་འཕྱར་མེད་གྲལ་རིམ་གྱི་སྒྲིབ་དཔོན་ཐབས་ཆེན་མར་ཁེ་སི་ལ་དུན་...
གསེ་བྱེད་ཆེད་བྱལ་ཁབ་ཁག་གི་གསར་བརྗེ་པ་ནམས་གྱིས་མར་ཁེ་སིའི་སྤྱ་ཡུང་...
སྤེས་མའི་ཏེ་ཀེ་སི་པའི་བང་མར་དུན་གསའི་དོ་རིང་ཞིག་བཅུགས་ནས།
དེའི་སྐང་ལ་མར་ཁེ་སིའི་གཟུགས་ཕྱེད་ཟངས་སྤྱ་ཞིག་བཞེངས་ཡོད་པ་རེད།

མར་ཁེ་སིས་སྤྱ་ཆེ་ཡིལ་པོར་ཚུད་སྤྱབ་ཀྱི་དངས་གཙོ་རིང་ལུགས་དང་།

ལྷ་རྒྱལ་གྱི་དངོས་གཙང་རིང་ལུགས། ཆབ་སྲིད་དཔལ་འབྱོར་རིག་པ། ཆན་རིག་
 གྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་པཅས་རྒྱལ་བཤད་བྱས་པའི་གསུང་ཚམ་འཕོར་ཆེན་ཞིག་...
 གྱིས་གནང་ཡོད་ཅིང་། དེ་ཆོད་ནང་ནས་སྐད་བྲགས་ཆེ་ཤོས་ནི་མ་ཅི་ནམ་
 བཤད་དེ་རེད། གསུང་ཚམ་དེ་འབྲི་ཆེད་ཁོང་གིས་ལོ་བཞི་བརྒྱར་ཉེ་བའི་དུས་
 ཚོད་བེད་སྤྱད་དེ་དཔེ་ཆ་རིགས་ཆིག་སྟོང་ལྷ་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་སྟོག་གྱུར་བ་དང་...
 གནད་བཅུས་མངད་གྱུར་ཡོད་པ་རེད། གསུང་ཚམ་དེའི་ནང་མར་ཁེ་སྤྱོད་སྤྱོད་
 རྣམས་ཀྱིས་རྟག་པར་མཐོང་བའི་ཚང་ཚོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་པ་ནས་འགོ་ཆུགས་
 ཉེ། མ་ཅུ་ཅན་གྱིས་བཟོ་བར་བཤུ་གཞིག་བྱེད་པའི་གསང་བ་དང་མ་ཅུ་རིང་...
 ལུགས་གྱི་ཚོགས་གྱི་འགལ་བ་ཐེར་འདྲན་མངད་ཤོག ཆན་རིག་དང་མཐུན་པའི་
 དབྱེ་ཞིབ་བྱེད་ཐབས་ལ་བརྟེན་ནས་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཅུ་མེད་དུ་འགྲོ་ངེས་ཡིན་...
 པ་དང་། གུང་ཁྲན་རིང་ལུགས་ལ་རྒྱལ་ཁ་འཕྲོད་ངེས་ཡིན་པའི་ར་སྤྱད་གནང་
 པ་རེད། དེ་ནས་འཇམ་སྒྲིང་ཡོངས་ཀྱི་འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་ལ་སྟོབས་དང་ལྷན་
 པའི་བསམ་སྟོན་མཚན་ཆ་ཞིག་ཐོབ་པའི་དབང་གིས་ཁོ་ཚོས་རང་རྟགས་ཀྱི་སྒྲོ་...
 རྣམ་ཡར་ལངས་ཏེ་མ་ཅུ་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལམ་ལུགས་མགོ་རྟིང་སྟོག་ཆེད་འཐབ་...
 ཚོད་བྱེད་གྱི་ཡོད།

ལོ་རྒྱུ་བརྒྱ་ལྷག་ཅམ་རིང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་མར་ཁེ་སྤྱོད་རིང་ལུགས་...
 ནི་འབྱོར་མེད་གྲལ་རིམ་ལ་བཅིངས་འགྲོལ་འཕྲོད་པར་བྲིད་སྟོན་བྱེད་ཡས་གྱི་...
 རིགས་པའི་གཞུང་ལུགས་ཡང་དག་པ་ཉག་ཅིག་ཡིན་ར་འཕྲོད་བྱུང་བ་རེད། འདྲ་
 སྟོང་འབར་བའི་དར་ཆ་འདྲི་མཛུབ་བྲིད་འོག་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་འབྱོར་མེད་གྲལ་
 རིམ་གྱི་གསར་བརྒྱུད་འཐབ་ཚུད་ལ་ཐམ་མི་འཆད་པར་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་ཡོད།
 རྒྱལ་མཆོད་གྱི་ཨོ་གློ་མེ་ཐོབ་བརྒྱུ་པའི་གསར་བརྒྱུད་དང་གྲུང་གོ་འེ་མི་དམངས་ཀྱི་...
 གསར་བརྒྱུད་རྒྱལ་ཁ་ཐོབ་པ་ཆང་མ་ནི་མར་ཁེ་སྤྱོད་རིང་ལུགས་ལ་ཐོབ་པའི་རྒྱལ་
 ཁ་ཡིན།

སྐྱོ་མཐུན་ཀྱོའུ་ཨིན་ལའི་ཡི་གེ་ན་མེད་པའི་གསར་ བརྗེའི་སྤྱི་ལོ་སྟོབས་ལ་སྐྱོ་ལྟོང་བྱེད་དགོས།

ན་ཅི་རྒྱུ་གིས་བརྟམས་པ། དག་ལོགས་ཀྱིས་འདེམ་སྒྲུར་བྱས་པ།

དེ་འདྲིལ་དམག་འཁྲུག་གི་དུས་སྐབས་སུ་མར་སྐྱོ་མཐུན་ཀྱོའུ་ཨིན་ལའི་དུས་ཚད་མང་
ཆེ་བ་གྱི་མིན་ཏང་གི་དབང་རྒྱུ་མ་ཁུལ་དུ་ཐུག་ལས་གནང་ནས་བརྒྱགས་པ་ཡིན་སྟབས་ང་ལ་
ཁོང་མཇལ་བའི་གྲོ་སྐབས་འཕྲོ་བ་མཐུད་ཀྱི་ཡིན་ན་ཡང་ཏང་ཡོངས་ཀྱི་སྐྱོ་མཐུན་ནམས་དང་
འདྲ་བར་ངས་ཁོང་ལ་སྤྱི་ལོ་ཐག་པ་ནས་བྱས་བཀྱར་བྱུ་བ་མ་ཟད། ཁོང་དང་མཇལ་བྱུ་བ་
བའི་ཕྱི་ལོ་ཚུ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡིན། ང་དང་སྐབས་དེར་ཡན་ཨན་དུ་སྟོང་མཁན་ཀྱོའུ་ཨིན་
ལའི་མཇལ་སྟོང་ཡོད་མེད་ལ་མ་བརྟུས་པའི་སྐྱོ་མཐུན་ཚང་མས་ཁོང་གི་སྐྱོ་ལྟོང་སྐབས་བྱས་
བཅེ་ཆེན་པའི་དང་ཁོང་ལ་ཀྱོའུ་རྒྱ་ཡུའུ་ཞི་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡིན། དེ་ནི་ཁོང་སྐབས་དེར་ཏང་
ཡུང་དབང་གི་ཡུའུ་ཞི་གཞོན་པ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་ཕྱི་ལོ་

1940 ཡོར་ང་གསལ་ས་ནས་ཡན་ཨན་དུ་བྱིར་ཕྱག་སྟེ། དེག་གནས་ལུང་ཤར་ནང་གི་
པ་ལུའུ་ཅུན་ཚགས་ཁང་ཆེན་མའི་ནང་སྐྱོ་མཐུན་ཀྱོའུ་ཨིན་ལའི་ཡི་གས་བཀད་ཉན་པར་བྱིན་
པ་ཡིན། ཚགས་ཁང་ནང་མིས་བྱང་དེ་ཁོངས་ནས་སྟོང་ས་མེད་སྟབས། ངས་ཅིག་ཀྱི་ཅིག་
ལ་བཟུང་ནས་གསུང་བཀད་ཉན་པ་ཡིན།

མེད་ས་དེའི་ཁོང་གི་གསུང་བཀད་ཉན་ནས་ང་ལ་ནམ་ཡང་བརྗེད་པར་དཀའ་བའི་བག་
ཆགས་ཟབ་མོ་ཞིག་སྐྱོབ་པ་ནི་ཀྱོའུ་ཞི་གཞོན་པ་ཀྱོའུ་ཨིན་ལའི་དགོངས་པ་ཟབ་ པོ་ཡོད་པ་
དང་། ང་ཚོ་ཡན་ཨན་དུ་སྟོང་མཁན་གྱི་ལས་བྱེད་པ་ནམས་ལ་བྱགས་ཁུར་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་
གནང་གི་ཡོད་པ་དེ་རེད།

1944 ཡོར་ང་ཁྱོང་ཁྱིར་ཁྱུང་ཆིང་ལ་བྱིན་ནས་ལས་ཀ་ཆ་བ་བརྒྱུད་ དགྲ་ཙམ་བྱས་པ་
ཡིན། སྐབས་དེར་སྐྱོ་མཐུན་ཀྱོའུ་ཨིན་ལའི་ཡན་ཨན་དུ་བརྒྱགས་ཡོད་སྟབས། ཁྱུང་ཆིང་གི་
ལས་ཀའི་འགོ་བྱིན་སྐྱོ་མཐུན་དུང་པ་ལུའུ་ཅུན་གྱིས་གནང་གི་འདུག། 1945 ཡོའི་ཆ་ 1